

OMNES UNUM

Leto XVIII

1971

Številka 2

Bogu sem neizmerno hvaležen za posebno milost, da sem mogel in smel dušnopastirsko delovati med Slovenci, ki so bili med radno svetovno vojno nasilno iztrgani z rodne zemlje in odpeljani v nemška taborišča.

Nikoli ne bom pozabil ganljivih srečanj s slovenskimi topini po številnih taboriščih. Neomajna vera v Boga in otroška ljubezen do Matere božje – to dvoje jim je dajalo moč; v se so vtrajali in se po hudih preizkušnjah vrnili v domovino.

August Hegenkötter
Twisteden, na praznik Marije Resitel-
jice jetnikov 1970.

Namesto „editoriala“ prinašamo gornji rokopisni uvod v knjigo:
A. Hegenkötter: Moje delo med Slovenci, Ljubljana 1970.

Uredništvo in uprava lista vošči vsem naročnikom
blagoslovljene in milosti polne praznike Gospodovega
vstajenja!

Skrb za duševno bolne

Uvod

U dušnem pastirstvu sreča duhovnik pogosto ljudi, s katerimi „nekaj ni prav“. Na zunaj ni ničesar videti; le tu in tam strmeče oči, ki skušajo nekaj povedati, morda neopazna gesta ali dejanje, ki je nekako — „iz tira“. Na kratko jih označimo za duševno bolne. Vedeti pa moramo, da zdravniki rabijo izraz le za del bolnikov, saj delijo vse take bolnike v bolnike s psihozo in v one z nervozo, v duševno in živčno bolne. Usaj nekaj moramo tudi o tem vedeti, dasi je naša glavna naloga vprašanje, kako z njimi ravnati. Napačno bi ravnali, ako bi bolezen premalo poznali, saj je potem mogoče, da damo napačen nasvet, da jim pomagamo v napačni smeri ter smo tako krivi velike škode. Naše delo mora biti v polni meri bolniku koristno.

Kakor večina zdravnikov za te bolezni, bomo tudi mi uporabili deduktivno metodo, kar pomeni, da ob posameznih primerih nanizamo svoja spoznanja in jih potem praktično uporabimo. Vendar moram pripomniti pri zgledih, da so sicer vzeti iz življenja, da ne smemo pri tem misliti na posamezne osebe, ki smo jih morda srečali, temveč nam zgledi služijo le kot ilustracije za naša razglabljanja. Nevarnost je namreč, da tak bolnik obrne vse nase, češ „tu je pa mene mislil“. Posamezen primer tudi ne velja za vsak slučaj.

Ker je sestavek namenjen le praktični uporabi, ne omenjamo znanstvene literature, ki je je danes že veliko. Le pripomnili bi, da je vredno ponovno preštudirati knjigo: dr. A. Trstenjak: „Človek v stiski“. Celje 1960.

SPLOŠNE OZNAKE

Živčne bolezni

Naše čustveno življenje mora biti podrejeno umskemu življenju, ker je naša naloga težiti za splošnim dobrim. Za teženje moramo biti zmožni. Vsaka konkretna dobrina je le del splošne in tako po svoji naravi podvržena splošni dobrini. Tako moremo razumeti Tomaža Akvinca: „Passio nata est dirigi ratione.“ Čustvo naj vodi razum. Ali odvisnost je le nepopolna in tudi po stopnji nezadostna. Naša težnja pa je po tem, kar je dobro samo po sebi.

Ako hoče čustvo odločiti nekaj, kar je dobro, a ni dobro za celega

človeka, ker je duhovnega značaja, pride do spora (konflikta). Spor pa moramo rešiti tako, da čustvo podredimo razumu. Tudi naša narava sama je poskrbela za to. Če bi si razum ne znal čustva podrediti v prvem trenutku, mora čustvo ustaviti, da ne izpolni svojega polnega teka. Kadar namreč pri odraslem človeku razum odkloni čustvo, se to kmalu podredi in je človek spet uravnovešen. Le tako more doseči objekt: „prout substat rationi.“ Tega tudi dejstvo, da je v težkih zadevah potrebna pomoč milosti božje, ne more spremeniti.

Ni naša namera spuščati se v „globinsko psihologijo“ ali v Freudovo psihoanalizo, vendar moramo reči, da um sam ne reši vprašanja potlačitve v podzavest (represije), saj ni čustvo ali hotenje potisnjeno po nenaravnih potih v podzavest, ampak prav po naravi. Mogoče je namreč, da na čustvo vpliva tudi kaj drugega kot razum. Tako so razni nagoni (instinkti), kot ta, ki hoče dobro in se izogiblje hudega. Vendar tudi ta ne zadostuje, saj človek stremi za stvarmi, ki niso same po sebi zanj čustvene dobrine, ampak le sredstva, da te dobrine doseže. Pravi predmet teženja je dobro. Zato moramo dodati še nagon po koristnosti.

Tako je tudi potlačitve mogoče. Nekaj človek potisne v podzavest, odkoder se spet javlja v obliki živčne bolezni. Dobro vemo, da posamezno potlačitve ne more povzročiti stalne bolezni, a nikdar ne ostane samo pri enem potlačitvi, saj vzroki navadno ostanejo. Napačno razumevanje spolnih zadev lahko traja leta in leta ter ohranja svoj vpliv. Izkušnje nam povedo, da se je marsikdaj začelo potlačitve že v otroški dobi. Čim prej se je začelo, tem bolj močna bo nevroza. Mogoče je tudi, da se čustveno življenje ne razvija dalje ter obstane pri razvoju in stanju kot ob času potlačitve. Zato vidimo večkrat pri odraslih neke otročje karakteristike ter govorimo o infantilnosti. Telo in razum sta se razvila, čustvo je ostalo na prvotni ravni. Vse na njem je zdravo, le v njegovem teženju in čustvu je neka abnormalnost.

Ker se pri raziskavanju duševnih in živčnih bolezni vedno sučemo nekako na robu med normalnim in abnormalnim življenjem, moramo dobro ločiti znake, ki nam povedo, kdaj je bolezen, kdaj pa le izraz značaja, temperamenta. Ako je človek z močnim čustvenim življenjem zelo razdražljiv, potem imamo večkrat vtis, da z njim nekaj ni prav, a vendar ne moremo govoriti še o bolezni.

Pri duševnem bolniku je nekako uničen odnos med vzrokom in učinkom. Duševne bolezni vedno ustvarijo nekak prepad med bolnim in normalnim, zdravim človekom. Stojimo vedno kot pred zaprtimi vrati, za nas je nekaj, česar ne moremo premostiti. Vsak je lahko izkusil, kako je težko, ko se bolnik po dolgih urah razgovora vrne na prvo misel in

začne vse znova. V vednem krogu se vrtil. Čustveno življenje in težnje niso urejene, zato tudi duševne reakcije niso normalne. Vendar se moramo bolnikom nekako približati, naj bi bile razlike še tako globoke.

Za duševne bolezni je vedno vzrok neki defekt v človekovi konstituciji, dasi še danes ni mogoče prav reči, kateri naj bi bil. Vemo, da more biti defekt podedovan, vemo, da so otroci pijancev pogosto duševno bolni. Starši prenesejo na otroka določene dejavnike. Pri živčnih boleznih ni opaziti take okvare.

Čustveno kot intelektualno človek postopoma raste iz detinstva preko otroške dobe v puberteto in v doraslost. Ako razvoj ni harmoničen ter iz katerega koli vzroka del zastane, ni več človek normalno razvit. Na neurejen razvoj kaže človek, ki pri 30 letih starosti ravna kot otrok 5 let. Tako ostane „infantilen“, dasi je telesno v polni meri razvit. Ako je vzrok temu duševna okvara, bo bolnik ostal duševno bolan, saj je naknadna rast zelo redka, da bi se namreč izravnilo v ravnotežju tako čustveno kot intelektualno življenje.

Znaki duševnih bolezni so: neuravnovešenost, nestalnost in egocentričnost.

V človeku mora biti čustvo podrejeno razumu. Normalen človek vedno ve, ali je v redu. Ker se ravna po razumu, so čustva in želje temu podrejene, tako ohrani ravnovesje, ki je pri duševnem bolniku zmanjšano ali celo uničeno. Tako je bil bolnik premeščen iz umobolnice v splošno, ker je bil potreben telesnega zdravljenja. Ob prvi priliki je šel na streho in skočil z nje na cesto. Koliko samomorov v domovini bi mogli pripisati tej neuravnovešenosti? Pripominjam, da moramo pri tem presoditi vsak posamezen primer posebej. Ako samomorilec ostane živ, bo redko vedel povedati, zakaj si je hotel vzeti življenje. Našli bomo ljudi, ki bi jih lahko označili za fanatike. Silno so navdušeni za neko idejo, hočejo ustvariti nekaj, česar še nihče ni naredil, pri tem pa izključijo vse drugo. Misel more biti tudi idealistična, saj je do skrajnosti vredna njihovega dela. Zato so zmožni fantastičnih dejanj, da bi dosegli svoj namen in vendar delo ni nikdar končano. Razum je odnehal s svojim vplivom, zato manjka ravnovesja, ki naj spremlja vsako dejavnost.

Drugi znak duševne bolezni je nestalnost. Dokler razum vodi človekove težnje, bo človek urejen, zato tudi stalen, stanoviten. Ako se urejenost spremeni, se zaradi nekega razloga. Duševni bolnik je drugačen, ne zaveda se neurejenosti, zato je nestalen. Zato opazimo, kako se nenadoma velika ljubezen spremeni v sovraštvo. Tudi časovno se hitro spremeni. Nikdar se nanj ne morete zanesti, vedno vas na nekak

način preseneti. Tako je vstopil dijak v semenišče in kazalo je, da ima poklic. Nekega dne vstane od mize, pospravi svoje reči in odide, ne da bi povedal vzrok, zakaj je to storil. Kasneje se je poročil, pa je kmalu odšel tudi od žene in se ločil. Dalje so dekleta, ki neprestano menjajo svoje službe. Ne vedó pravega vzroka; če pa kaj povedó, je le slaboten izgovor, ki ničesar ne pove. Vse kaže na neko duševno okvaro.

Tretji znak smo označili kot egocentričnost. Vse se mora vrteti okoli njega. Vidi se, da razum nima kontrole nad čustvi in željami. Čustvo je determinirano po nekem zunanjem „dobrem“ predmetu. Razum namreč poskrbi za „bonum universale“ — splošno dobro, kateremu mora biti podrejeno dobro posameznika. Kadar razum odloča, je čustveno nagnjenje temu podrejeno. Tako je lastni „individuum“ podrejen objektivnemu splošnemu dobru, po katerem se mora človek ravnati. Taka je naravnost na red, ki izključuje egocentričnost. Za nas kot verne ljudi je nekaka teocentričnost, saj je Bog začetek in konec vsega objektivnega reda.

Kjer razum kontrolira čustvene funkcije, izgube te na svoji egocentričnosti, saj ne iščejo svojih dobrin, pač pa se udeleže skupnega dobrega, ki je predmet za človeka kot duhovno bitje.

Duševni bolnik nima pravega odnosa v svojem čustvenem življenju zato ne misli na nikogar drugega. Ne pozna pravega prijateljstva ne prave ljubezni. Nesreča bližnjega zanj nič ne pomeni. Vse je le zaradi njega samega. Slikar smatra sebe za velikega umetnika, kar mu naj priznava vsa okolica. In vendar na nobeni razstavi ne uspe, saj je njegovo delo podpopprečno. Ne skrbi prav nič za ženo in otroke. Žena mora sama služiti, da morejo živeti. Če slučajno proda sliko, ji ničesar ne da. Vse je le njegovo. Odločno zavrne vsakega, ki ga opozori, da je dolžan skrbeti za družino. Prepričan je, da je vse v redu.

Najdemo primere tudi na drugi strani. Žena hoče moža sebi popolnoma podrediti. Ako ji v vsem ne ustreže, zapusti hišo. Do otrok nima usmiljenja, če trpé; le zase skrbi, le sebe vidi. Tudi moralna dejanja se morajo njej podrediti.

Našli bomo ljudi, ki silno visoko govore o svojem moralnem prepričanju, a nič ne pomislijo, ko bližnjemu vzamejo dobro ime. Tako se mož zaljubi v drugo žensko, pobere svoji ženi vse, kar je dragocenega, ter odnese drugi.

Tudi duhovno življenje pri takih bolnikih je egocentrično. Njihova „pobožnost“ je le njim lastna; oseba more biti nadvse pobožna, da bi jo drugi videli. Tako vedno kontrolira, na kateri stopnji mistike je že, da sprejema posebne milosti, ki jih daje mistična molitev. Vedno kon-

trolira svojo molitev, na kateri stopnji je že. Čeprav taka molitev zahteva popolno predajo že po svoji naravi, je pri njej popolnoma egoistična. Ker je vse determinirano po njenih željah, je „pobožna“, dokler ji kaže. Čim pa pride do neprijetnosti, brez vsake misli vse opusti.

Duševni bolnik ne more razumeti, zakaj so njegova dejanja moralno napačna. Mislimo na objektivnost dejanj. Nima kesanja, ako kaj ne gre prav, počuti se sicer nesrečnega, a nikdar ne misli, da ni prav ravnal. Živčni bolniki pa imajo zelo močno zavest krivde.

Histerični bolnik

Saj jih poznamo: ostro uprte oči, ki oznanjajo neki nered v notranjem duševnem življenju, geste, ki imajo samo namen opozoriti: tu sem itd. Čeprav bomo obravnavali histerijo tudi pri živčnih bolnikih, je prav, da se nanjo ozremo tudi pri psihozah, saj je potrebno, da smo na jasnem, kaj imenujemo „histerijo“, kaj je tipičnega zanjo. Je pogosta bolezen, tako da mnogi prav vse, zlasti ženske bolnice imenujejo histerične, kar pa je preveč skrajno poimenovanje.

Histerija je neka duševna neurejenost. Značilno je za take bolnike, da skušajo pritegniti pozornost drugih. Kar koli napravi, stori zato, da drugi vidijo. V takem človeku manjka čustva. Ljudje živimo v družbi, v medsebojnih odnosih kot prijatelji, znanci, bližnji itd. Čim več je v nas notranje topline, t. j. čustva, tem bolj topli bodo ti odnosi. Histerični bolnik ne more doseči takega čustvenega življenja. Plačilo za urejenost je notranji odraz tega naravnega odnosa.

Vendar je v njem silna potreba po teh odnosih. Kar ne more po naravni poti doseči, skuša po nenaravni poti, kar pripelje do vidne neiskrenosti. Ako so pa čustva prisiljena, potem normalnega človeka odbijajo. Histerični bolnik ima podzavestno neko zadoščenje, ko pritegne pozornost drugega. Ker ni naravnega značaja, kmalu pozornost mine in potrebni so novi napor, da spet pritegne pozornost.

Seveda se prikaže na razne načine. Nekateri živijo v boleznem svetu. Vrsto bolezn, za katerih eksistenco so prepričani, morajo prenašati. Odtod izvira usmiljenje do samega sebe, podzavestno začno pretiravati, da bi zbudili zanimanje pri bližnjem. Pri drugih slišimo tožbe, da jih nihče ne razume, jih tudi noče razumeti, ker se zanje ne zanima. Težnja po usmiljenju že preide v neko prepričevanje bližnjega, da je tako visoko intelektualno nad drugimi, da ga pač drugi ne morejo razumeti. V tem tiči neko zadovoljstvo, samozadovoljstvo. Tretji ne morejo v življenju ničesar doseči, ker so vsega drugi krivi. Le nje preganja „ne-

sreča“, saj vedno pridejo do takih življenjskih pogojev, ko ni mogoče ničesar napraviti. Ne zavedajo se, da le moči, energije nimajo, da bi premagali vsakdanje življenjske težave. Četrta zahteva, da je vedno in povsod središče vsega. Vsi in vsak mu mora pomagati. V družini je terorist, vsi mu strežejo, da se tako izognejo prepirom in vsakodnevnim težavam.

Naši boste žensko, za katero je vrsta uničenih moških, poročenih ali neporočenih. Njej je ona sama vse, ne pozna spoštovanja do ničesar in tudi nikogar.

Za nas je še posebej važno, da poznamo histerijo, ki preide v duhovno življenje. Takrat hoče histerična oseba, da se naj bi duhovniki posebej zanjo zanimali. Ker je njihova naloga voditi k Bogu, jih je lažje ujeti ob vsakem pojavu vere ali govora o Bogu. Histerični bolnik čuti to ter išče v sebi posebno božje delovanje, da bi tako pritegnil duhovnika v upanju, da bi se v vsem in samo njemu posvetil. Bolezen se izrazi v skrajnih oblikah tudi v vizijah, posebnih razodetjih, celo v stigmah in podobno. Vemo, da so te stvari mogoče tudi nadnaravnega reda in od Boga dane. Obravnavati jih je mogoče le, ko izključimo vsak vpliv kakršne koli duševne ali živčne bolezni. Za duhovnika obstaja nevarnost takrat, ko histerični bolnik želi, da se za te zadeve zavzame. Nikdar ne more biti zadosti previden. Ko bolnik pripoveduje, da mu je Bog naročil, naj ustanovi nov red in pri tem naj mu duhovnik pomaga, je upravičen dvom, in ako je potrebno, bo na mestu tudi posvet s psihiatrom. Potrebno pa je tudi najti znake, po katerih je mogoče ločiti božje delo od napačnega naročila.

Vedeti moramo, da histerični bolniki poskušajo vse, da bi dosegli svoj namen. Nikdar ne vprašujejo o moralni vrednosti svojih dejanj. Vseeno jim je, ali govore resnico ali ne... Zato jim ne moremo verjeti, ne moremo jim zaupati. Nevarni so, ker govore slabo o drugih z namenom, da bi nase pritegnili pozornost. Celu izkušene morejo prevarati s svojo „pametjo“, ko govore s prepričanjem o resnici. Ni čuda, da je vrsta duhovnikov njihova žrtev.

Ne smemo pozabiti, da je tudi duševna bolezen lahko v različnih stopnjah. Ako je slučaj težak, je najboljšje poslati bolnika v sanatorij, dasi pri lažjih to ne bi bilo potrebno. Vemo tudi za slučaje, ki se pojavijo ob določenih pogojih: v času pubertete, menstruacije, ob nesreči, tudi ekonomskega značaja. Na bolezen more vplivati tudi temperament, značaj sam: so nenaravno veseli ali tudi žalostni, nekateri so dobrega srca, drugi hudobni, zato toliko bolj nevarni. Res je, da je med histeričnimi bolniki več žensk, a so tudi med moškimi. Moremo pa razumeti,

saj je ženska veliko bolj čustvena kot moški, zato ji je veliko več za pozornost, ki naj bi jo ji duhovnik izkazal.

Patološki lažnivci

Včasih so jih poznali z izrazom „pseudologia phantastica“. Vsak jih je gotovo že srečal. Čudovite stvari pripovedujejo, fantastične zgodbe, da bi jim pač drugi verjeli. Razlogov je lahko več: nekateri hočejo le, da bi uživali ob pripovedovanju, drugi hočejo biti zanimivi, največkrat pa hočejo nekaj doseči, pri duhovnikih materialno pomoč ali vsaj neko usmiljenje.

Kot pri vseh duševnih boleznih nima tudi pri patoloških lažnivcih razum kaj opraviti, ne kontrolira čustva, ki ima tako prosto pot. Odtod cela vrsta goljufov, ki se pojavljajo v različnih oblikah. Kot primer: oglesi se človek srednjih let, precej daleč v stran se mu je pokvaril avto, ki bo popravljen šele čez nekaj dni in ker tam ni nikogar poznal, se je zatekel v mesto; ker ne more plačati v hotelu računa, prosi za pomoč. Ne ve, na koga naj bi se obrnil. V Afriki ima prijatelja, k njemu bi rad, pa nima zadosti denarja za vozovnico. Saj ni veliko, potreboval bi še kakih sto dolarjev, pa nekaj jih bo že dobil pri drugih prijateljih, če bi mu jih mogel duhovnik le vsaj nekaj posoditi...

Za duhovnika je važno, da čimprej spozna težnjo po prevari. Od časa do časa so se pojavljali „duhovniki“, ki so pobirali mašne štipendije, itd. Važno je tudi, da se duhovnik takoj ne vda. Ako njihove zgodbe spet premislimo, bomo redno našli nekje razpoko, ki ne zveni resnično, ker ni logična niti po njihovem pripovedovanju. Dasi nimajo meja v svoji domišljiji, jim nikdar ne smemo zaupati. Lažje je, ako niso preveč intelektualni. Tako nizozemski avtor Terruwe pripoveduje o dekletu, ki je trdila, da je z zdravnikom zanosila, otroka tudi rodila in ga ob primernem trenutku zavrгла v stranišču. Pripovedovala je tako „resnično“, da so pregledali in odprli vse odvode, a našli niso ničesar. Ko je dekle spet pripovedovala svojo zgodbo, ji je psihiater dejal: „Ali nista bila dvojčka, saj sta bila dva.“ „Da, da,“ je bil odgovor, „dva dva sta bila.“ Dekle ni bila samo patološka lažnivka, ampak tudi nadvse sugestivna. Le čas je tisti dejavnik, ki more pokazati resnico.

Amoralni bolniki

So ljudje, ki niso npravno zdravi, kar more biti prav iz duševne bolezni. Ne poznajo niti krščanske npravnosti niti etike, ne poznajo lju-

bezni, pa naj bi bila še tako naravna. V življenju so pogosto zločinci, ki se ne ustrašijo ničesar, da bi dosegli cilj, ker jih obvlada popolna sebičnost. Umore človeka, pa z zadoščanjem pripovedujejo o „majhnem poslu“, ki so ga opravili v svojo korist. Radi opisujejo svoje zločine, ne poznajo sramu ali kesanja. Ostanajo indiferentni, ko drugim vstajajo lasje na glavi, saj oni so „heroji“.

V takem skrajnem pojavu jih bomo težko našli. Vedno moramo vedeti, v kakšnem okolju so živeli ali žive sedaj. Če žive v okolju, ki zahteva določeno kulturno višino, se bodo izogibali vsega, kar jim more na zunaj škodovati. Razlog temu je le sebičnost. V javnosti se ponašajo korektno, doma pa ne poznajo nobene mere svojim težnjam. Izredno so hladni do drugih, tudi svojih najbližnjih. Če se jim zdi potrebno, jih takoj žrtvujejo. Zaradi okolice izvršujejo verske dolžnosti, v kolikor se jim zdi potrebno. Mirno gredo k obhajilu, čeprav nič ne verujejo. Tako zahteva njihova sebičnost. Le zdravnik-psihiater more ugotoviti, v koliko je zares duševna bolezen. Tudi če bi se zavedali moralne odgovornosti, jih moramo smatrati za nevarne in, ako je potrebno, moramo druge svariti, da si jih skušali presoditi po njihovi nravni odgovornosti.

Mogoče je, da ostane pri takem bolniku tudi nekaj osnovnih čustev: ima rad ženo ali otroke. Navadno ostane pri tem. Čim bolj naj bi čustvo bilo duhovnega značaja, tem manj ga bo.

Bolniki te vrste končajo navadno na sodišču ter jih bo duhovnik našel v jetnišnici. V življenju bo imel le malo z njimi opraviti. Mora pa jih vseeno poznati. Poznati tudi duševno bolezen kot tako. Zlasti oni, ki jim je na skrbi defektna deca in tudi sanatoriji za odrasle bolnike.

Spolni psihopati

Lahko bi jih uvrstili med amoralne bolnike. Trpe na neurejenosti spolnega gona. Lahko bi res rekli, da se ta neurejenost kaže skoraj pri vseh duševnih bolnikih, a vendar je nagon tako močan, da bi bilo čudno, ako se ne bi pokazal v boleštni obliki.

Od časa do časa beremo o morilcih, ki pobijajo ženske iz spolne naslade. Žive drugače normalno življenje. So poročeni, imajo otroke, vsaj na zunaj jim skazujejo ljubezen, a ko skušajo na izreden način zadostiti nasladi, ne poznajo mere. Abnormalnost more prevzeti različne oblike: perversnosti pri spolnem občevanju, homoseksualnost, mahonizem, fetišizem, paedofilia itd. Prav tako tudi oblika, ko bije dečka, da s tem zadosti sebi.

Šem moremo šteti tudi prezgodnjo „dozoritev“. Šele puberteta prinese pravi razvoj, tako fizičen kot umski. Ako se težnja po spolni zadostitvi iz katerega koli vzroka razvije prezgodaj, postane nevarna ne samo njemu, ampak tudi drugim. Nevarnost je npravnega značaja. Ob spolnem izživljanju sam postane življenjska razvalina. Ako ga spolni nagon prezgodaj popolnoma obvlada, razvoj ni normalen in pusti svoje posledice.

Energetični psihopati

Najdemo ljudi, ki so neizmerno aktivni in optimistični. Povsod jih je polno, vtaknejo se v vsako stvar, saj ne znajo sebe odtegniti, ker so vedno prepričani, da znajo najboljše urediti ter bodo uspeli, zanje ni ovir in rizika ne poznajo.

Morejo pa povzročiti veliko težav, skrbi in nesreč. Če je oče tak, bo trpela vsa družina. Tak človek je navadno nagnjen k pijači in tudi spolnemu uživanju. Težji slučajji končajo redno v bolnišnici; ako lažji ostanejo v družbi, je vedno neki nemir okoli njih. Težko jih moremo prenašati. Vedno so pripravljeni pomagati pri delu, so pa tudi takrat „težki“ in moramo biti pripravljeni, da bo več slabega kot dobrega z njihovo pomočjo. Prineso s seboj fantastične načrte in ako jih duhovnik odobri, bo izgubil svoje dobro ime kot previden in resen človek, saj se načrti nikdar ne bodo ostvarili. Vsekakor je potrebna skrajna previdnost tudi pri njih.

Še nekateri

Končno je potrebno, da se ozremo še na nekatere druge „tipe“, ki jih srečamo v življenju. Kot je življenje samo različno, tako najdemo še vrsto duševno bolnih, ki želijo naše pomoči. Med nje bi prišteli:

1. Nemirni tip: vidimo ga pogosto med vandrovcji, potepuhi. Nikjer ne najde miru. Nima čuta za čast, dolžnost, odgovornost. Ni mu mar materialno stanje v življenju, zanj so brez pomena hiša, denar, določen poklic. Niso zmožni ostvariti stalnih vezi, kot so to družina, poroka, izvrševanje katerega koli poklica je zanj brez pomena. Zato se hitro spreminjajo in nikjer ne vzdrže dolgo. Trud, ki bi ga mu posvetili v upanju, da bi ga privedli na redno pot v življenju, bi bil zastonj.

2. Eksplozivni tip: je zelo podvržen silovitim čustvom. Silno se raz-

huri, kar je lahko stalno stanje ali pa je tudi samo pod trenutnim vplivom alkohola itd. Z njimi ne moremo veliko početi, le s skrajno potrpežljivostjo je mogoče doseči pomirjenje. Zmožni so trenutno napraviti nesrečo, ne da bi se je zavedali.

3. Fanatični tip: ima preveč čustva za določene predmete ali ideje. O takem tipu smo brali v „Kani“ iz Avstralije. Dekle je zavračalo fanta, za katerega ni čutila ljubezni. Končno jo je umoril.

4. Prepirljivi tip: je soroden prejšnjemu. Hitro se vznemiri, a je vztrajen, hoče zlasti uveljaviti svoje mnenje in seveda najti tudi dobiček. Tako je bolnica prinesla veliko sliko, ki naj bi bila velike vrednosti, češ da je pod gornjo barvo še druga slika. Ker ni zaupala doma duhovniku, ki jo je že poznal, je seveda poiskala sosednjega, ki se je zavzel toliko, da sta šla k strokovnjaku, da sliko oceni. Več profesorjev je sliko videlo in vsi so rekli, da ni nikakršno umetniško delo, tudi ona ne, ki je pokrita z drugo barvo. V prepričanju, da jo hočejo vsi ogoljufati, je odšla domov. Čez leto in dan se je spet vrnila, v župnišču je bil drug duhovnik. Nič ni povedala, da je že bila pri strokovnjakih. Tako je imel duhovnik ponovno delo. Ko je pa slišala, da se prejšnji vrne, je takoj odhitela domov spet v jezi in hudih besedah, da ji nihče noče pomagati.

5. Epileptoid: kot že ime pove, ima podobne pojave kot epileptiki brez vidnega vzroka. Od časa do časa izrazi izredno trmo, zaskrbljenost in razdražljivost. Pojavi se hitro, hitro tudi izgine. Ob času bolezni more najmanjši vzrok povzročiti izredno izbruh nevolje in tudi do nasilnih dejanj. Ako je tak človek vdan pijači, potem nastopijo vsi znaki duševne bolezni.

SKRB ZA DUŠEVNO BOLNE

Mnogo avtorjev pri vprašanju duhovne oskrbe duševnih bolnikov ne dela razlike med njimi in živčno bolnimi. Tudi mi se bomo bolj podrobno pomudili ob koncu razprave o živčno bolnih, vendar je prav zaradi različne bolezni, da vsaj na kratko obravnavamo posebej skrb za duševno bolne, kjer je pomanjkanje razumske kontrole nad čustvi. Ker izhaja iz konstitucijskega defekta, je pač zdravnikova naloga. Vsak poskus s strani duhovnika bo že v začetku propadel in s tem prinesel razočaranje tako duhovniku kot bolniku. Razočaranje je toliko večje, kolikor je večje pričakovanje uspeha. Zato je nevarnost, da neuspehi

odvrnejo duhovnika od nadaljnjega dela. Zato bodo neodgovorjena vprašanja, češ zakaj ne sodeluje. Zakaj si sam ne pomaga? Saj sva se lepo pogovorila. Potrebno bi bilo, da bi vsaj za prst zagrabil, ponudil sem mu roko. Vedeti pa moramo, da si sam ne more pomagati. Bolnik mora prenašati svojo bolezen, tako ga mora tudi duhovnik prenašati.

Z duševnimi bolniki moramo sočustvovati. Vemo, da je človeška narava slabotna, da je zlasti duhovni ustroj nežnega značaja, ki se more hitro pokvariti. Če že sočustvujemo z bolniki, ki trpe na telesni bolezni, koliko bolj moramo z onimi, ki imajo bolno dušo. Vemo, da je božja pomoč po milosti dana vsakemu človeku. Če kje, je tu na mestu evangeljska beseda o križu, ki ga mora nositi duhovnik kakor bolnik.

Potrebno je veliko potrpežljivosti, ki izvira iz krščanske ljubezni. In vendar naj bi ne bili prvi neuspehi razlog, da bi bolnika pustili, da bi se zanj ne brigali. Ker si sam ne more pomagati, mu moramo mi. Vzemimo primer na otroku, ki je slaboten in bi brez brige staršev ali oskrbnikov kmalu obnemogel in umrl, prav isto velja tudi za duševne bolnike. Kot pri otroku starši, ima duhovnik prav isto nalogo pri bolniku, le da je otrok pripravljen sprejeti učenje, dočim naš bolnik nima te pripravljenosti, večkrat se bo skušal upirati in uiti vsaki direktivi. Pri tem pa mora biti duhovnik trden in ne sme v ničemer popustiti. Ako pa bi bolnik na vsak način vztrajal pri svojem in duhovnik tega ne more preprečiti, naj mu pusti prosto pot, da bo občutil posledice svojega ravnanja, da ga morda to izmodri. Ako ima oblast nad njim, naj ga tudi kaznuje. Bolnika itak obvladajo le konkretne zadeve in bo odgovoril le konkretnim stvarjem, kot je kazen, ki jo občuti. Kolikokrat naletimo na starše, ki so dejali, da svojega otroka nikdar ne bodo kaznovali, pa pride trenutek, kjer vedo, da edino „šiba“ pomaga. Kjer je mogoče, naj duhovnik da tudi motive za svoje zahteve. Dasi bolnik ne rabi razuma, vendar je še v njem. V vsakem človeku je še nekaj razumskega in do tega mora priti, naj bo v še tako majhni meri. Če bi zahteval slepo pokorščino, se bo odpor povečal, bolnikovo stanje poslabšalo in še težje bo s pomočjo, ki naj mu jo nudi. Duhovnik mu lahko predoči vse hudo, ki ga bo bolnik povzročil, ako se prepusti svojim željam in čustvom. Tako bo nujno videl tudi konkretno zlo.

Dovoljenja, da bi bolnik storil tako kot si želi, mu duhovni vodnik nikdar dati ne more. Prav pri tem je ravnanje z živčnimi bolniki drugačno.

Ni potrebno poudariti, da mora biti duhovno vodstvo pametno. Vedeti moramo, da je duhovnik tudi človek, ki ima svoja čustva. Tudi v njem pričakujemo čustvo naklonjenosti do bolnika. Čeprav bi taka čustva

težko skrival, jih mora vedno kontrolirati. Večkrat je za bolnika dobro, da ve za čustvo ter se bo počasi navadil na bolj naravne odnose, kar je v veliko pomoč pri duhovnem vodstvu. Ako bi bil vedno mrzel ali indiferenten, ga bo bolnik težko sprejel ali celo odklonil.

Duhovno vodstvo mora biti razumskega značaja, mora pa duhovni vodnik čutiti naklonjenost do duševno bolnega, ker je človek in kot takemu je nujno potrebno vse, kar naj ureja človekove odnose. Le redko bomo našli duševno bolne, kjer ni prav nikakega smisla več za te odnose.

Ako marsikdo čuti neko odpornost že za delo pri telesno bolnih, je odpor toliko večji do duševno bolnih. Pogostno vidimo, kako v sanatorijih sorodniki molče prežive ob svojcu pol ure, določene za obisk. In vendar bi tolažeča beseda našla dobro mesto. Za duhovnika pa je vzor usmiljeni Samarijan iz evangelija, ki celi rane, ne samo da vlije olja nanje, povrne tudi stroške, ki jih je imel gostilničar z njim. Če pritegne krščanska ljubezen bolnika k duhovniku, bo ta rad sprejel tudi nasvet. Poslušal bo, ko mu pove, kaj je slabo, ter bo tako preprečil zlo. K temu se bomo še vrnili pri živčno bolnih.

Skrb za bolnice

Dodati moramo še nekaj besed o odnosih in skrbi za duševno bolne ženske. Ako smo že pri splošnem vodstvu duševnih bolnikov poudarili važnost razumevanja in naklonjenosti, moramo toliko bolj poudariti pri duhovnem vodstvu duševnih bolnic. Vedeti pa moramo, da bomo nalezeli na novo vrsto težkoč. Taka bolnica nasveta gotovo ne bo sprejela, skušala bo duhovnega voditelja „spreobrniti“, da bi videl v njeni smeri in tako spremenil svojo odločitev. Vemo, da so njeno orožje solze. In tok solza je težko končati, namen pa je povedati, da gre vse na slabše, da so v brezupnem položaju, da niti on kot duhovnik nima smisla in zanimanja zanje. Kaj naj duhovnik stori?

Najprej mora počakati, da potok solza mine. Tudi drugi izbruhi morajo miniti. Dokler bo duhovnika vodila pamet, bo ravnal korektno. Čim bi se podal, je sam izgubljen. Vsaka težkoča v prihodnosti bo spremljana z istim prizorom. Spet bo popustil in končno ne bo ostalo ničesar več.

Vemo, da niso le solze edino orožje. Bolnica rabi še druge načine. Skuša se dobrikati, vé, da mnogo kapelj prevotli kamen. Lepo nam pojasni primer o žeblju, ki hoče izruvat iz betonske stene. Ne naenkrat, ne s

silo, pač udari tu, udari tam, da ga malo zamaje, dokler žebelj ne popusti in končno ga lahko otrok izruje. Poudarek je na: „dokler ne popusti“. Isto hoče ženska doseči pri duhovniku. Iz sebičnosti si skuša podrediti spovednika ali duhovnega vodnika. V tem duhovnik nikdar ne sme popustiti, vedno mora ohraniti kontrolo tudi sam nad seboj, kar pomeni, da ostane predvsem miren. Biti mora skrajno pazljiv, dasi ni potrebno, da skriva svoja čustva. Če bi ga čustva premagala, bo bolnica prevzela kontrolo in kmalu ji bo suženj, kar pomeni odvisnost, ki jo bo ženska skušala povečati, kolikor ji bo mogoče.

Nikdar duhovnik ne sme imeti strahu. Res so nevarnosti, ki pa za inteligentnega in mirnega duhovnika niso prevelike. Tudi za take bolnike je potrebno duhovno vodstvo; največkrat tudi prevelika vsiljivost odbija. Duhovnik ve, da mu je v pomoč še posebna milost. Strah se težko skrrije, in ako bi ga ženska videla pri duhovniku, ga bo skušala izkoristiti in tako vsako vodstvo uničiti.

Vedeti moramo, da je največkrat v duševno bolnih še posebej močna težnja po spolni zadostitvi. Tudi v tem je nevarnost za duhovnika, ki se mora izogniti vsaki misli o tem in nikdar ne popustiti. Ako bi ga skušala zapeljati, mora vedeti, da sama nima kontrole nad seboj. Duhovnik mora ravnati, kot je ravnal Kristus do Marije Magdalene ali nečistnice iz evangelija. Njegova ljubezen mora ostati vedno nadnaravnega značaja. V knjigah najdemo nasvet, da naj bo duhovnikov odnos do bolnih žensk tak, da bi lahko kdor koli stopil brez zadrege v sobo; to pa itak velja za odnose do vseh. Duhovnika mora vedno voditi le težnja po pomoči bolniku, v čemer ga bo vedno podpirala tudi milost božja.

ŽIVČNI POJAVI

Zdravniki ločijo v glavnem tri bolezni živčnega značaja: nevrastenijo, histerijo in obsedenost. Nevrastenija obstoji v celotni slabotnosti živčnega sistema. Bolnik se le malo brani proti različnemu bolezenskemu stanju, zato je hitro in nenormalno utrujen, je preveč občutljiv in ako začne z delom, hitro zastane z delom, ker se mu zdi, da je preko njegovih moči. Dodamo še glavobole, želodčna in črevesna vznemirjenja, nespečnost itd. Vendar moramo biti pri opazovanju tega zelo pazljivi, saj večina teh znakov izvira tudi iz drugega stanja, ki ni živčnega značaja. Vendar bo kmalu toliko jasno, da moremo presoditi, kaj spada zares med živčno bolezen; nevrastenik je kakor njiva, na kateri hitro rasto razni spori (konflikti).

Histerija

Za večino ljudi pomeni histerija neki nekontroliran izraz čustev. Taka ženska se „divje“ smeje, a je kmalu spet vsa v solzah brez vidnega razloga; ali moški, ki se kar peni od togote pri malenkostnih težavah. Znana pa je posebej še množična histerija, ki jo danes pogosto opazimo pri demonstracijah.

In vendar gre bolezen na globoko. Iz teženj, ki so v podzavesti potlačene, izhaja neurejenost. Histerik skuša ustreči zahtevam odraslega življenja s taktiko otroka, ki je razvajan. „Ne, Janezek, ne sladoleda, ker ti škoduje,“ pravi mati otroku, ki začne kričati, se dreti in teptati z nogama, da končno obupana mati odneha ter kupi otroku sladoled zaradi ljubege miru. Kar se je Janezek naučil, bo tudi Janez znal.

Histerik pa rabi namesto joka in krika drugi način, način bolezni. Janezek hitro spozna, da mu mati postreže, ako ga malo „trebušček boli“ ali je tako „utrujen“. Tako mu ni treba nekaj napraviti, česar nima rad. Ko bo odrasel, bo egocentričen in razvajan. Nikogar ni več, ki bi mu takoj pritekel na pomoč, pač pa ima svojo „bolezen“. Takrat more biti že sam prepričan, da je zares bolan.

Med vojno se je na cesti, ki je bila posuta z gramozom zaradi bombardiranja, prevrnil avto, v katerem je bila ženska. Ničesar ni bilo videti na njej, tudi v bolnišnici niso ničesar našli, a hoditi ni več mogla. Zato so jo nekoč strežniki zvrnili z nosil, da bi videli, ali si bo mogla sama pomagati. Šele kasneje so zvedeli, da ni bila rada v službi, ali bilo ji je težko jo zapustiti ter je porabila priliko, da je postala stalno bolna, vsem v pokoro.

Dekle je imelo težko mladost, mati je ni imela rada, dasi je kot otrok zelo težila po afektivnem življenju. Po šolski dobi je delala v uradu, kjer so jo smatrali za „nevarno“, dasi se sama tega ni zavedala. Bila je radodarna prav do absurda, a dosegla je le nasprotno, kar si je želela. Končno je morala pustiti delo. Želja, da bi ugajala, je v njej ostala. Živela je sama zase, a vse je skušala pritegniti k sebi.

V obeh slučajih lahko govorimo o histeriji, ki vodi v bolezen. Vendar ne moremo sem prišteti „flirt“ mladih deklet, ki se v določenih letih „zaljubijo“ v duhovnika ali prijateljstvo starejših, tudi poročenih žensk, kar je znano dejstvo. Biti morejo neki izraz spolnosti, a vendar popolnoma na svojski način. Histerija pokaže čustvo sama po sebi v bolezenskem pojavu. Kot podzavestna težnja ne more preko ovir, se skuša pojaviti v drugačni obliki. „Conversion“ imenujejo psihologi to stranpot. More se pokazati v nezdravem odnosu do ljudi, pa tudi do

svetnikov, v neki „pobožnosti“, v prevelikem navdušenju za idealistične cilje itd. Tako more priti do neobčutljivosti ali preobčutljivosti, pa tudi abnormalne občutljivosti. Odtod marsikdaj nenadna slepota, izguba sluha, halucinacije, vizije. Vsaka preiskava le-teh mora najprej izključiti možnost in vpliv živčne bolezni. Isto velja za stigmata. Dokler se to ne izvrši, znanstveno pojava ni mogoče obravnavati.

Med vzroki, zakaj more razum tako malo vplivati na čustvo in težnje, moremo naštetih njegovo slabotnost, pomanjkanje resne kontrole samega sebe in seveda tudi bolezni.

Kaj več o vsem tem pa dobimo v večjih učbenikih pastoralne psihologije.

Duhovnikovo vodstvo

Nas zanima predvsem dušnopastirska stran, saj spada vodstvo duševno bolnih med najtežja duhovniška opravila. Gotovo je zelo potrebno in tudi koristno. Zahteva poznanje človeške narave in njenih okvar, a tudi znanje filozofije in teologije. Bolan človek je bolj potreben pomoči kot zdrav. Pogosto tudi najdemo, da vkljub vsemu žele tudi taki bolniki na neki način služiti Bogu.

Dobro moramo poznati svojo nalogo. Duhovnikovo delo je, pomagati vernikom na poti k Bogu, ki je za vsakega zadnji smoter. Pri živčno bolnih je nujno in v njihovo korist, da duhovnik stori vse, kar more, za njihov notranji mir. Nikdar ne sme niti v mislih iskati sam sebe. Nikdar ne sme biti zanj le „zanimiv“ slučaj ali predmet, ob katerem bo porabil praktično znanje svoje psihologije. Vedno in povsod mora biti le duhovnik, potem bo našel pravo pot in tudi zares pomagal bolniku. Njegova naloga je nadnaravnega značaja, tudi sredstva so nadnaravna. Kot bi pomagal materialno, ako bi bila materialna pomoč potrebna, prav tako naj bi bila tudi psihološka pomoč. Vse mora biti podrejeno duhovni pomoči.

Zato se duhovnikovo delo loči od dela zdravniškega-psihiatrovega, čigar naloga je prav tako tudi duševna pomoč. Če je duhovnik sam uravnovešen, ne bo ničesar izpustil, kar je potrebno bolniku za življenje v milosti. Poznati mora važnost urejenega naravnega duševnega življenja, da ga more usmeriti v nadnaravno življenje. Če pozna dobro notranje življenje, more svetovati tudi pri ureditvi bolnikovega življenja, kjer bo bolezen zdravil psihiater, duhovnik pa vodil k nadnaravnemu.

V polni meri velja za penitenta. Duhovnik mora dobro poznati pato-

loške (bolezenske) penitentove razmere in pogoje. Poznati mora vzroke duševnega nereda. Če tega ne bi vedel, mora opustiti vsako pomoč onim, ki bi ga poiskali v svojih tegobah kot duhovnega vodnika. Res ni potrebno, da bi do podrobnosti preštudirali vso „globinsko“ psihologijo, kot nekateri avtorji zahtevajo, vedeti pa mora bolnik, da ga razumemo. Ni dobro, ako bi se izgubili v teorijah ali psihoanalitičnih idejah. Kot osnova zadostuje, kar danes uče v katoliških semeniščih in fakultetah, življenje samo doda v praksi svoje izkušnje.

Vedeti moramo pri duševnih bolnikih, kdaj je zaresna živčna bolezen ali samo neka psevdo-nevrotična reakcija. Če imamo jasne pojme o nevrozah in o raznih vrstah živčnih boleznih, bomo kmalu spoznali bolezen ali vsaj prišli do nekega upravičenega dvoma. Tako se izognemo, da bi svetovali napačno in tako še otežili bolnikovo življenje. Ako duhovnik ne zna tega, je velika nevarnost, da bi nasvet, ki bi bil za zdravega kar v redu, povzročil pri bolniku neprecenljivo škodo. Prav gotovo je pot na planine sama po sebi zdrava, za človeka z bolnim srcem pa lahko pomeni smrt. Tako mora zadosti jasno vedeti, kaj naj govori in stori, mora pa vedeti tudi za posledice.

Važno je vprašanje, koliko so posamezna dejanja moralno prištevna. Ako namreč dejanja izhajajo izključno iz podzavesti, niso svobodna. Za presojo smrtnega greha je potrebna polnost svobode v volji. Vedeti moramo, kako daleč sega še pri penitentu svobodna volja. Duhovnik je oni, ki odgovarja za spoved. Da more podeliti zakrament in sicer „per iudicium“, kot smo nekoč slišali, mora zadostno poznati spovedančevo stanje.

Danes že srečamo bolnike, ki iščejo zdravja pri psihiatru. Ako bi potem povedal penitent, da njegov psihiater določenih dejanj ne smatra za smrtne grehe, spovednik ni dolžan tega sprejeti, spet bi pa napačno ravnal, ako bi penitenta zavrnil: „Nič nočem imeti opravka z psihiatrom!“ Ali kaj podobnega. Penitentu bi tako povzročil neizmerne težave, ki bi kaj malo koristile bolnikovemu zdravju. Morda je najboljšje v takem slučaju vprašati penitenta, ali sme obiskati njegovega psihiatra. Potrebno je in važno zares pravo sodelovanje med zdravnikom in duhovnikom. Lahko se namreč zgodi, da duhovnik presoja samo po sodbi, ki jo izreka penitent ter tako trpi medsebojno zaupanje. Vedeti moramo, da zlasti živčni bolniki razlagajo vse po svoje; podvrženi so trenutku, zlasti pa strahu. Ako govore z osebo, pred katero čutijo strah, ali pa bi kdo vanje trdo in napadalno govoril, bo tudi odgovor pod vplivom tega strahu. Kar bi bolnik govoril o psihiatru, tega nikdar ne smemo verovati ali pa drugim pripovedovati. Tudi psihiatrova zdravniška

naloga je izredno težka. Njegovi bolniki so komplicirani ljudje s posebnimi vprašanji, za katera mora najti odgovor. Ako je psihiater veren katolik, se bo držal katoliške morale. Ako ne ve pravega odgovora, mora poiskati dobrega moralista. Ima pa polno pravico, da zavrne enostransko obsodbo. Če se zmoti, je duhovnikova naloga, da ga na to opozori in mu tako pomaga pri njegovem delu.

Na mestu tudi ni kritika psihiatra ali njegovega dela v času zdravljenja. Zlasti v začetku se zdi, da se je v bolniku vse sesulo in da je stanje slabše kot prej. Vedeti moramo, da je le prehodnega značaja. Vendar, ako poderemo bolnikovo zaupanje, bo vse zdravljenje brez uspeha.

Tako mora duhovnik dobro poznati svojo nalogo pri vodstvu živčnih bolnikov, mora pa imeti tudi srce zanj, posvetiti se mu mora s srcem.

Vsako apostolsko duhovniško delo je določeno po ljubezni. Človeka naj približa Bogu in Bog je ljubezen. Nikdar ne bo mogel pokazati ljubezni, ako je ni v njegovem srcu samem.

Pri živčnih bolnikih prevladujejo čustva in težnje. Ako vidijo duhovnikovo dobroto, bo tudi njihovo nasprotovanje Bogu izginilo. Za mnoge je le duhovnik oni most, ki pelje h Kristusu.

Krščanska ljubezen bo dala duhovniku zadostne potrpežljivosti in nesebičnosti, ki jo tako pogosto zahteva duhovno vodstvo. Takim bolnikom je težko ustreči in ni lahko zanje delati. Veliko samopremagovanja zahtevajo in veliko časa vzamejo. Ako postanemo nepotrpežljivi, lahko škodimo tako, da bi bilo boljše, ako bi se naloge ne lotili. Res, taki bolniki nekako visi na človeku, a so užaljeni pri vsakem najmanjšem znamenju nepotrpežljivosti. Za duhovnika je še končni odgovor v Jezusovih besedah: „Kar ste storili najmanjšemu izmed mojih bratov, ste meni storili.“

Pomoč pri histeriji

Rekli smo, da je značilnost histerije v tem, da podzavestno čustvo vpliva samo po sebi, ne da bi ga mogli zavrniti z razumom. Zato tudi duhovni vodnik ne more v tej smeri ničesar storiti, saj so znaki v polni meri podzavestni ter jih z metodami zavestnega življenja ne moremo doseči. Zato moramo zdravljenje kot tako prepustiti psihiatru, duhovnik naj pa svojo pomoč nekako vskladi z njim.

Priznati moramo tudi dejstvo, da duhovnik največkrat sreča histerične bolnike, ki so ženske, kar doda nove težave in tudi nevarnosti.

Pogosto se te namreč zaljubijo in hočejo, da bi se ljubezen vračala. Vedeti moramo, da je vsa „ljubezen“ v tem slučaju le znak duševne bolezni. Za ves notranji nered išče tak bolnik neki izhod in pričakuje, da bo to duhovnik, ki je do njega oz. do nje prijazen in kot duhovni vodnik mora najti neko zaupno pot med obema. Njena „ljubezen“ pa ni osredotočena na duhovnika kot takega, zaljubila bi se v vsakega, s katerim bi se našla v podobnih okoliščinah. Tako je duhovnik le nadomestek in je predmet za nekoga, za katerega je v podzavest potlačila svoje čustvo.

Kaj naj duhovnik stori? Najprej ne sme biti preoster z njo, saj si ona ne more pomagati, dokler ne najde izhoda iz svoje bolezni. Ne volja in ne razlogi ji ne morejo pomagati. Zato tudi ni potrebna zahteva, da prizna in se reši te „napake“, ker je sama ne more popraviti. Kakor pa mora samo sebe prenašati, tako naj jo tudi duhovnik prenaša. Čim bolj miren duhovnik ostane, tem boljše bo. Ni lahko ostati miren in marsikdo obrne hrbet takim bolnicam. Je pač najlažje za duhovnika, a vendar kot pastir se mora brigati tudi za take duše.

Res mora duhovnik prenašati take bolnice, a to ne pomeni, da bi jim moral popuščati in jih nekako srečati na pol poti. Ostati mora pameten in iskren v odnosih, kot je spovednik do penitenta. Prav ničesar naravnega ne sme stopiti v njune odnose, čeprav bi ga penitent skušal ujeti v besedi ali najti kakšen znak „ljubezni“. Biti mora dobrohoten in prijazen kot do vsakega drugega v nadnaravnem razmerju. Če bi ravnal po naravnih čutih, bo zašel v velike težave, ne samo on, ampak tudi bolnica. Ostati mora popolnoma svoboden. Histerična ženska ga bo skušala zapeljati, saj je v to nagnjena, poskuša vse mogoče vpljudnosti: z darili ga privabiti, skrbi zanj v malenkostih, da bi pritegnila njegovo pozornost in tako našla vsaj nekaj njegove „simpatije“. Velikokrat pa tako pretirava, da začne duhovnik čutiti vse kot neko breme. Ako bi mu v začetku ugajalo njeno zanimanje, bi bil že „ujet“. Nikdar ne sme pozabiti, da je vse le zaradi nje. Čustva ne vodi razum, le lastna egocentričnost. Zato pomeni vsako darilce novo vez do duhovnika. „Timeo Danaos et dona ferentes“, je staro pravilo. Sprejmi darilo in prodaj svojo svobodo!

Vsi odnosi morajo ostati integralni. Mimo tega je treba iti. Tudi uči naj, da je potrebna pot mimo njih. Dejstvo, da težnje ne bodo nikdar izpolnjene, pomeni življenjski križ, le prenašanje bo človeka posvetilo. Le če jih prepričamo, da sprejmejo kot neko breme, se jih posreči pomiriti. Kakršne koli zdravniške razlage s strani duhovnega vodnika ne bodo sprejete. Potrebno jih je pomiriti glede grešnosti in tudi dejanj,

ki izhajajo iz bolezenskih tendenc, ki so zelo redko prostovoljna ter ni niti vprašanja o subjektivnem grehu. Ako bo te težnje in dejanja označil kot grešna, bo povečal strah, ki je že prvotno vplival in bil vzrok boleznim, v vsem mora ravnati kot z drugimi penitenti. Morejo pa biti krivi tudi marsičesa, kar ni v zvezi z njihovo boleznijo, kar naj odstranijo iz svojega življenja. V podzavestni težnji morejo povzročiti tudi druge napake npr. ljubosumnost, kar vodi potem k obrekovanju in natolcevanju. Čeprav so posledica boleznim, kar mora duhovnik vedeti, a jih opravičevati ne more.

Svetovati jim je treba normalno življenje, zlasti da se v polni meri zaposle. Le malo posla ali pa prav nič, daje podzavestnim težnjam še večji razmah. Ni časa za karkoli drugega, ako je človek zaposlen. Hudo je trpela starejša žena prav zaradi tega: stanovala je sama zase, za delo v stanovanju je prihajala redno pomočnica, ki je tudi kuhala in poskrbela za vse drugo. Šele ko se je preselila h poročeni hčerki, ki je rodila otroka, drugega posvojila, je bilo zanjo zadosti opravila v hiši, ker so jo vnuki zadosti zaposlili in tudi težave so minile.

Živčnost iz strahu

Tudi obsedenosti (the obsessive-compulsive neurosis) jih imenujejo. Bolezen nastane pod silo, človek dela iz čustva nekako prisiljen, brez svobode in brez pameti.

Strah sam po sebi je naraven za vsakega človeka. V bolezenski obliki pa prepreči normalno človekovo življenje. Pri vernem človeku je dodan še njegov religiozni značaj. Danes se nasmehnemo, ako kdo govori o verski blaznosti, ker vemo, da je vse nekaj drugega, vemo pa tudi o vplivu strahu na človeka.

Kadar gre za pomoč tako bolnemu človeku, morata iti zdravnik in duhovnik z roko v roki. Bolnik mora biti potrjen v svojih odnosih do Boga in le duhovnik mu more zadovoljivo odgovoriti. Tudi psihiater more biti trdno prepričan, da bolnik ni nikdar smrtno grešil, ker ni bilo polne svobode, kar mu seveda tudi lahko razloži, vendar mu mnogi ne bodo verjeli, dokler jim ne razloži duhovnik. Kakor naj pošlje zdravnik bolnika k duhovniku, tako naj on podpre zdravnika, da bo lahko zdravljenje napredovalo. Ako tega ne stori, škoduje, včasih celo uniči vse psihiatrovo delo.

Vse zdravljenje mora iti v smeri, da se strah zmanjša. Strah povzroča, da niso več dejanja po pameti, strah jih odvrta tudi od pametne

odločitve in dejanj. Karkoli bi strah povečalo, mora biti odstranjeno. Kadar pride v zavest motiv iz strahu, da kaj ni dovoljeno ali je kaj zapoved, pa človek iz strahu ni več zmožen storiti ali zavrniti po pameti in v odgovornosti, je treba take motive zavreči in najti pravilni odnos, kar naj stori tako zdravnik kot duhovnik, takrat bo bolnik našel ravnovesje in gospodovalni strah bo izginil. Dokler strah ostane, morejo napredovati v duhovnem življenju le, ako odstrani vsako misel, da je kaj greh ali ni greh, ker jih prevelik strah reši moralne odgovornosti.

Seveda pa to ne pomeni, naj penitent pusti prosto pot svojim strastem. Dolžnost vsakega je živeti po pameti. Ako zaradi boleznij pojmi kot božje zapovedi, greh, božja volja niso več racionalni, je potrebno poiskati druge motive, ki ne izhajajo iz strahu. Vsak slučaj je treba obravnavati posebej.

Bolezen lahko povzroči, da imajo motivi, ki bi bili drugemu koristni, pri temu nasproten učinek. Tako izgubijo na svoji moči, tako more človek tudi storiti dejanje, ki je objektivno grešno, a subjektivno moralno ni prištevito.

Vse duhovno vodstvo mora biti usmerjeno na osvoboditev od strahu. Ni prav spominjati ga na resnice, ki so v zvezi s strahom ali pa svariti pred nevarnostjo greha. Ker živi v neprestanem strahu, je potrebno odstraniti motive, ki strah povzročajo. Tudi taki bolniki so občutljivi in takoj zaslutijo vsako obotavljanje in vsako namerno skrivanje. Duhovnik mora biti trden v svojih nasvetih in idejah. Ako bi se sam bal, bo penitent takoj zaslutil strah.

Bolnikom iz strahu mora duhovnik še bolj kot z besedo pokazati svojo ljubezen z dejanji. Zanje mora biti sama dobrota, nezmerno potrpežljiv ter poln poguma, ki prehaja na bolnike. Le takega se ne bodo bali. Zanje bo pri njem vedno varno zavetje. Zanje je tudi pot k Bogu, ki je Oče, pred katerim ni strahu.

Tako more voditi bolnike iz živčnega strahu, saj je njihovo življenje marsikdaj breme zanje. Duhovnik, ki jih razume, jim pomaga in vliva pogum, je zanje tolažba.

Le malo se pomudimo pri tako imenovanih „energičnih“ živčnih bolnikih. Iz življenja jih poznamo: polni energije, vse skušajo napraviti, vse obvladati, vsak se jim mora pokoriti. V družinah so pravi tirani. Take redkokdaj sreča duhovnik v spovednici, večkrat pa pri družinskih obiskih. Otroci trpe zaradi take živčnosti bodisi s strani očeta kot lahko tudi matere. Kot bolezen je bolj pogosto, kot si mislimo. Ako jo opazimo, je potrebno opozoriti, tudi svariti in pokazati na pametnost dejanj.

Večkrat najdemo v samostanih take bolnike: so gospodovalni, zelo

delavni in kmalu dosežejo visoke položaje v redu. Ako je njihova aktivnost bolezenskega značaja, potem nič ne pomagajo samostanska pravila in ne samostanska pokorščina. Takrat razumemo, zakaj postane ozračje tako težko... Ni vsak dober administrator tudi že dober duhovni vodnik.

Duhovnik, ki je dolžan skrbeti za duhovno vodstvo, naj vpliva, da se prevelika aktivnost pomiri in s tem tudi mrzla in neosebna dejavnost. Takega bolnika ni lahko prepričati; le če pride do živčnega zloma, je naloga lažja, saj je tako prepričan o odličnosti svoje dejavnosti, da mu sebičnost niti na misel ne pride.

Včasih je mogoče kaj več storiti, ako pride do zunanjega dogodka, ki nekako „stre“ duha. Tako je v ženskem samostanu bila prednica silno energična: vedno opozarja na napake, tako da se je druge sestre bojijo srečati. Končno jo je „svet“ odstavil, a vendar je njen notranji konflikt ostal. Spovednik ji je razložil, kaj ni bilo prav. Našla je spet mir in tudi umirjenost v svojem delu.

Mnogokrat se zgodi, da v svoji aktivnosti skrivajo neki bolezenski strah, ki se je začel v zgodnji mladosti. Karkoli je bilo takrat, je bilo potlačeno v podzavest, odkoder vpliva na bolnikovo življenje. Tudi v takem primeru moramo paziti predvsem na vprašanje strahu. Mlad nadarjen človek je že v zgodnji mladosti naglasil željo, da postane duhovnik. Imel pa je tudi že zgodaj tako imenovani manjvrednostni vozal (kompleks), ki je bil posledica razmer, v katerih je bil rojen. Zato je hotel še bolj poudariti svoje duhovništvo in biti v vsem na višku. Tako je dobil dovoljenje, da študira še nadalje ter napravi doktorat. Vendar so zunanje prilike povzročile, da ni mogel nadaljevati svojega študija. Ves je bil potlačen. Ko je postal višji „uradnik“ na ordinariatu, se mu je stanje zboljšalo, začel je z veliko energijo, pa je kmalu popustil, da ni mogel ničesar skonstruirati. Bil je strog in oster do onih, ki so bili pod njim, dokler ni vse priklopelo do vrha. Službo je moral pustiti, sam pa je postal popolna razvalina. Ako bi ob pravem času našel nekoga, ki bi ga rešil strahu, bi lahko svoje velike darove razvil v korist občestvu.

Takemu bolniku je najboljšo pokazati na njegovo stanje. Ko vidijo logično pot k napredku, si že pomagajo. Ker hočejo vse razumeti, hočejo priti tudi do bistva stvari same, zato mora duhovni vodnik poznati vse in niti malo odstopiti od logične poti. Skrbno mora ravnati, da ne zbudi še večje aktivnosti, spoštovati mora v polni meri osebnost. Ne sme zahtevati slepe pokorščine, saj „komande“ ne prenesejo, le še v večjo depresijo bi jih tako vodil. Zares ni lahka naloga prav ravnati, saj so v tem tudi kot pri histeriji nevarnosti.

Potrebno je še opozoriti, da nevarnosti zares obstajajo. Saj je v človeku že po naravi neka privlačnost, ki vodi bolnika ali bolnico do duhovnika. Po človeško gledano je res mogoče pričakovati neko nagnjenje, ki se ustvarja ob zaupnosti drug do drugega. Duhovnik hoče pomagati, zato se zanima. Če bi ostal le „uraden“, bi ne bilo ne krščansko in tudi ne človeško. Kristus se je vedno zanimal za človeka, nikdar ni bil „uraden“.

More pa čustvo zrasti tako, da postane premočno in prečloveško, kot je pač naravno čustvo med moškim in žensko, čeprav bi bili nameni najbolj čisti in najboljši.

Pri ženskah, ki trpe zaradi strahu, jih pač strah odvrča, a vendar tudi tam nevarnost obstaja. Vsako popušcanje bi bilo škodljivo. Kot v spovednici tako izven nje mora ostati duhovnik le duhovnik. Imeti mora polno zaupanje, pričakovati pa more tudi pomoč milosti božje, ki mu bi pomagala najti pravo pot. V mislih mora imeti le ozdravljenje bolnice in njeno blaginjo ter nikdar ne sme to podrediti svojim interesom. Če bi kakor koli iskal sebe, bo podrl osnovni odnos, ki je edino pravilen in mora ves čas kot tak tudi ostati. Ostati mora „rezerviran“, ne sme iskati osebnega prijateljstva, tikanja ali kaj podobnega. Nikdar ni dobro, ako pripoveduje o svojih osebnih težavah ter nekako podtalno išče s tem tolažbo zase. Tudi duhovnik ima svoje čustveno življenje in marsikaj je v njegovem življenju težko, vendar bo zlasti ob tem delu za živčno bolne vedno bolj dozoreval in postal boljši tudi kot duhovnik.

Odnos, ki nastane med bolnikom in duhovnikom oz. psihiatrom, je zelo poznan pod imenom transference — prenos. Zaupanje, da se reči teženj, ki so celo podzavestno namenjene nekemu, se prenese tako na duhovnika, dasi gotovo v manjši meri kot na psihiatra.

RESOLUCIJA

Na teološko-pastoralnem tednu letos v Zagrebu so hrvatski duhovniki predložili naslednje:

1. Sobrate duhovnike vabimo, da po škofijskih duhovniških svetih in osebno pri škofih in redovniških predstojnikih vplivajo na prestrukturiranje dosedanjih pastoralnih oblik (majhne župnije naj se združijo, duhovniki naj se pravilno porazdele itd.), da bo lahko več duhovnikov moglo iti med izseljence.

2. Potrebni so tudi koraki, da najdejo med izseljenci svoje mesto hrvatski duhovniki-študentje, kakor tudi drugi duhovniki, ki so tam.

3. Priporočamo, da duhovniki v domovini ostanejo v zvezi s svojimi župljani v zdomstvu in jih od časa do časa obiskujejo, a vedno v sporazumu s hrvatskimi misijonarji.

4. Ako ostane pojav izseljevanja tudi za bodočnost kot znak naše Cerkve, je potrebno poskrbeti za sistematičen sprejem bogoslovcev in semeniščnikov za dušno pastirstvo v zdomstvu.

5. Od približno 500 hrvatskih redovnic v zap. evropskih deželah bi bilo potrebno večje število kot dosedaj, da se vključijo v dušnopastirsko delo pri ženah in otrocih.

6. Potrebno je razširiti mrežo laičnih sodelavcev (socialnih delavcev, pomočnikov pri apostolatu itd.), ker je njihovo delo neizmerne vrednosti.

7. Prosimo očete škofe in redovniške predstojnike, da bolj pogosto obiskujejo naše izseljence in ne samo one v Evropi, ampak tudi one v prekmorskih deželah.

8. Duhovniki doma in misijonarji v zdomstvu naj se trudijo, da bi naši ljudje mislili na povratek v domovino in da ne odhajajo onkraj morja.

9. Da bi olajšali konkretno skrb škofom in redovniškim predstojnikom za dušno pastirstvo v zdomstvu, naj se sobratje duhovniki, ki čutijo poklic za to delo, sami postavijo na razpolago svojim predstojnikom.

10. Naše konkretne prilike in navodila Sv. sedeža zahtevajo resen pristop k problematiki izseljenstva, zato prosimo vse ordinarije, da kot prvi korak ustanovijo škofijske svete za izseljence.

11. Hrvatski duhovniki v Evropi vidijo, da narodi in tudi Cerkev v deželah, kjer delajo, premalo poznajo narod in Cerkev v Hrvatski, zato smatrajo za potrebno, da v bodoče organizatorji teološko-pastoralnega tedna pokličejo tudi opazovalce in sodelavce iz teh dežel.

„Glas koncila“, št. 4/1971, str. 3.

G. Vinko Zaletel, župnik v Uogrčah na Koroškem, pošlje vsako leto svojim znancem po svetu skupno pismo, v katerem pove o svojem delu in brigah, ki jih ima. Med drugim pove ob koncu leta 1970 tole:

„Letos, marca, sem praznoval ali pravilneje ‚deloval‘ svoje tisoče predavanje na Koroškem. Namreč z barvnimi slikami. Začel sem z malim in privatno nekako pred 20 leti, potem pa me je kar gnalo naprej. Deloma me je prevzel zares čudoviti barvni svet, še bolj pa seveda potreba, da imajo naši dobri koroški Slovenci primerno zanimivo prosvetno hrano in to v domači besedi, ko se sicer vsi utapljuje v nemški. Ob tem pripomnim, da se Slovenci zelo zanimajo za predavanja, neprimerno bolj kot nemški sodeželani za nemška predavanja, da nihče od nemških predavateljev nima toliko zanimivosti z vsega sveta in da sem vsepovsod ‚razvpit‘. Že dolgo predavam v okrilju Kat. prosvete. Koliko barvnih slik imam, ne vem natančno, jih bo približno dvajset tisoč. Mnogo jih še nisem izrabil in bi moral še dolgo živeti, da bi vse porabil. Saj imam npr. samo v treh predavanjih o Koroški 900 slik in še toliko v rezervi. Poleg teh tisoč na Koroškem sem imel še približno sto predavanj na Tržaškem in Goriškem, okoli 70 v Južni Ameriki (dvakrat sem bil tam) in okoli 10 v Severni Ameriki. V tem letu 1970 sem imel skupno 95 predavanj. Ali je to noro, neumno, pretirano, bomo videli šele na sodni dan.“

Tako piše g. Vinko v svojem pismu. Ne bo treba čakati do sodnega dne, da mu bo Bog povedal: „Prav je bilo, moj Vinko!“ Želimo pa, da bi število svojih predavanj še dvakrat ali trikrat pomnožil do teh besed.

PISMO IZ JAPONSKE (objavljeno v Kanad. Amer. domovini).

Na robu Tokia, 9. dec. 1970

Dragi prijatelji Baragovega misijonskega krožka!

Bog povrni za krasen božični dar 50 dolarjev in za vsako molitev in prijazno misel v smeri Japonske — tako, kot pravi Bog v Sv. pismu: Kjer je srce, tam bo zaklad; in da bo odprl trkanju na svoje Srce.

En dan v tednu učim na naši univerzi v japonsčini angleščino bodoče elektrotehniko. Ker lahko izberem snov, imam priliko, da jim neprisiljeno posredujem tudi krščanske resnice, včasih več, včasih manj.

Katera beseda bo obvisela na nevidnih nitkah srca, ne vem; zaupno prepuščam ta del delovanja božji Previdnosti.

In če bi snovi ne mogel izbrati sam, se mi to učenje zdi služba Besedi: širjenje sicer ozkega človeškega obzorja, da nekje naveže stik s stvarstvom onkraj japonskega otočja. Onkraj je treba razumeti prostorno in kvalitativno. Saj veste za tisto priliko Jezusovo o svetilki, ki je naše oko . . .

Ostale dneve v tednu pa uporabim za socialno delo za uboge: skušam najti nove dobrotnike, obdržati stare, z obiski, pismi, čakanjem, uspešno in neuspešno.

Imamo namreč dispanzer za uboge, neke vrste zavetišče za slabotne otroke ubogih družin odnosno otrok brez staršev. Vsem tem otrokom nudimo zdravje in vzgojo za dve, tri leta, to je, dokler ne dosežejo osnovnošolske starosti, nakar jih moramo poslati nazaj domov, če imajo dom, sicer pa k državnemu zavetišču.

Nimamo namreč dovolj strežnic za starejše otroke, ne dovolj prostorov: človek mora spoštovati zakone psihologije in higijene. Poleg tega pridem v stik še z drugimi potrebnimi ljudmi, potrebnimi vzpodbudne besede, posebne pomoči, morda celo direktnega uvoda k Jezusu zdravniku duše.

To je le skiciranje mojega tedna, a mislim, da morete razumeti mojo hvaležnost za vašo pomoč, posebno v obliki molitve in zanimanja.

Tudi vi gradite Jezusovo kraljestvo na Japonskem, čeprav se bodo morda ti naperi vzbočili v zgradbo šele po letih, Bog ve.

Blagoslovljen Božič, dragi prijatelji! In spomnite se tokrat, prosim, tistih, ki trpijo v sibirijskih in kitajskih prisilnih taboriščih na sveti večer — in hvala vnaprej!

Vaš zmeraj vdani Vladimir Kos

SESTRSKO PISMO

(Med slovenskimi sestrami v svetu so morda najbolj raztresene po vsem svetu frančiškanske — Marijine sestre. Priobčujemo pismo sv. Magdalene)

V imenu Gospodovem, 20. februarja 1971

Draga sestra v Gospodu in Mariji!

Vaša najmlajša sestra Vam piše, saj sem bila do lanskega leta zadnja Slovenka, ki je vstopila še po vojni . . . Morda celo dolgujem Vam, Vašim molitvam in žrtvam svoj poklic. Hvala Vam!

Naprosili so me, naj Vam napišem to pismo. Mati provincialka mi je dovolila, da se Vam na ta način oglasim. Zato pristrčno pozdravljene v Gospodu in Mariji!

Več pisem sem dobila zadnji čas iz Italije, Švice in iz Londona. Naj se Vam tukaj iskreno zahvalim! Predvsem pa bi Vam želela povedati, da imamo v našem noviciatu v Avstriji sedaj dve dobri postulantki Slovenki. Anica iz Bele krajine bo preoblečena sedaj v marcu, Dorica iz Murske Sobote pa, upajmo, v juniju. Prvo nam je poslal urednik Srečanja, oče Mihael Vovk OFM; druga pa nas je našla po tistem članku o našem noviciatu v Eichgrabnu, ki je bil lansko leto objavljen v Srečanjih. Zares, Gospod sam ju je vodil k nam! Molimo, da bi ostale stanovitne in vedno zveste.

Skoraj tri leta sem že v stiku z nekim drugim dekletom iz Lendave pri Murski Soboti, ki je tudi želela iti v misijone. Lansko leto je skončala šolo, sedaj bi lahko vstopila. V septembru nas je prišla obiskat. Všeč ji je bilo, vendar se nekako ne more odločiti, zapustiti dom. Prepričana sem, da jo Gospod res kliče, samo potrebuje veliko opore z naše strani, naše molitve in žrtve. Lepo prosim, pomagajte mi pri tem! Vsak dan se nekako bolj bojim, da bo poklic zavrgla. Ali naša skupna molitev bi ji le dala potrebne moči. Z novinkami bomo jutri ponovno pričeli gorečo devetdnevnicu za poklice, še posebno za to dekle. Marija iz Lendave je našla naš naslov v Družini skoraj pred tremi leti, ko je bilo nekaj malega napisano o obisku naše matere provincialke iz Avstrije v Ljubljani. Spremljati sem jo smela. Mere nama je dovolila, da sva šli tja prav zaradi poklicev. V Ljubljani smo imeli več misijonskih predavanj — dias —, govorili smo z očeti frančiškani in drugimi duhovniki, tudi z g. metropolitom. Potem sva šle še v Zagreb in v Bosno in Hercegovino z istim namenom. Žal je bil ta poskus takrat neuspešen. Nekaj deklet iz Bosne in Hercegovine je potem prišlo k nam; upali smo, da gre res za poklice, pa ni bilo nič. Ene so same odšle, druge pa smo morali sami odposlati. Seveda so bile pri nas samo kot aspirantke in še niso vstopile v postulat. To me je vendar zelo bolelo. Pa je bilo potrebno to ponižanje in ta žrtev za blagoslov bodočnosti. Prepričana sem o tem! Ob sedanjih dveh postulantkah se morem samo veseliti in biti Bogu in Vam hvaležna in sem prepričana, da boste tudi Vi veseli z menoj vred.

Mati provincialka mi pravi, naj še kaj napišem v Srečanja, mere mi je tudi dejala, naj po dopisovanju iščem še nadalje poklicev doma. Vesela je naših dveh postulantk. — Pri vsem tem pa mislim, naj bi tudi

druge sestre, posebno še tiste v misijonih, kaj napisale v Srečanja, Ognjišče, Družino, Ave Marijo, Misli, Katoliški glas itd. Morda bi se tako znova zbudil kak poklic za misijone! Dorica je dobila v roke samo tisto številko Srečanja, kjer je bilo govora o našem noviciatu. Pisala je, se odločila in prišla! In izgleda, da smemo pri njej upati na bodočo res dobro redovnico. — In kadar gremo domov na obisk, vzemimo s seboj prospekte, govorimo z duhovniki in dekleti o našem lepem in bogatem poklicu! Noviciat v Eichgrabnu ni težak, ker je pouk v začetku lahko kar v slovenščini. Predvsem pa zaupam v našo povezanost v Gospodu in Mariji, v našo skupno molitev! Naj bi bil naš institut poznan tudi med slovenskim in hrvatskim ljudstvom, potem bi lahko računali na poklice in morda še na kaj več! Molimo, zaupajmo, delajmo na tem! Podpirajmo ena drugo v vsem! Skupno in v edinosti bomo veliko dosegle za Jezusa, sveto Cerkev in naš institut, za božje ljudstvo in človeštvo ter tudi naš narod.

Draga sestra, oprostite mojemu pismu! Zelo se Vam priporočam v molitev, sama in z našo redovno mladino... da bi ostala vedno zvesta in trdna v Gospodu in Njegovi službi! Pristrčen pozdrav tudi od s. Katarine, ki dela svoj noviciat tukaj in bo v juniju naredila svoje obljube. Morda jo poznate!

Ostanimo eno v Jezusu in Mariji!

Vaša najmlajša sestra Magdalena Gosar

Zanimivo pismo

(Duhovnik je opazil v knjigi slovenski priimek in je pisal na naslov. Dobil je odgovor, kot ga priobčujemo. Pokaže pa na integracijo, kot jo vidimo v Ameriki.)

Dragi prijatelj!

Že prej bi odgovoril na Vaše pismo, a kakor vidite na mojem naslovu, že dolgo nisem več pri Sv. Patriciju v Catswillu. Sedaj poučujem v institutu sv. Vincencija (srednja šola) v Albany in živim v župniji presv. Zakramenta.

Prav imate, ko pravite, da je ime Leskovar slovensko ime. Priznati moram, da sem se rodil v ZDA in vem le malo o svo-

jem očetu. Ker ste se zanimali, sem sam povprašal pri njem, kje se je rodil itd.

Moj oče se je rodil v majhnem kraju l. 1905; kraj je bil takrat v Avstriji in se je imenoval Kreutzberg, po slovensko Križni vrh... Moj oče je govoril nemško in slovensko. Cerkev, kamor je pripadal, se imenuje Laporje. Bližnje večje mesto naj bi bilo Maribor. Ko je bil star 15 let, je prišel v to deželo in nekaj časa živel v New York City. Od tam se je preselil v St. Johnsville, New York (30 milj vzhodno od Utice). V njegovi družini je bilo še dvoje otrok, sestra z imenom Ana in brat po imenu Lojze. Njegov oče je izginil, predno so prišli v to deželo. Ime njegove matere, t. j. moje stare matere, je bilo Ana. Umrla je l. 1964.

Je res še nekaj drugih Leskovarjev, ki živijo v tem okraju. Neki Rudolf, ki živi blizu St. Johnsville, in še nekdo, čigar imena se trenutno ne spomnim. Dalje je neki Rihard Leskovar, ki je živinozdravnik v Rome, N. Y. Ima tudi brata dvojčka Roberta in še mlajšega brata Viktorja. Vsi živijo v Little Falls, N. Y. (20 milj vzhodno od Utice), kjer živi moja družina že kakih 22 let.

Ime mojega očeta je sedaj Alvin. Ko so ga nesli h krstu, so ga spremljale neke ženske v Laporje z naročilom, da ga naj krstijo za Adolfa. Ko so tja prišle, so pozabile to ime ter ga imenovala Albina. Ko je pa moj oče prišel v to deželo, je spremenil ime v Alvin.

Zanimivo je, da ste omenili Ludvika Leskovarja v Chicagu. Ko sva z bratom bila pri maši na Ft. Monmouth, N. J., sem naletel na duhovnika, ki mi je povedal, da neki Leskovar vodi radio-postajo v Chicagu. Zanimalo Vas bo dejstvo, da sva se tudi moj brat in jaz ukvarjala z radiem dolgo vrsto let, oba sva delala kot inženirja napovedovalca za tri različne radio-postaje. Najbrž tiči nekaj radijske vnetosti v imenu Leskovar. V kolikor vem, nismo sorodniki z Leskovarji v Chicagu... razen po imenu, ki je isto. Drugi Leskovarji, ki živijo v Little Falls, so bratranci mojega očeta.

Mislím, da Vas bodo gornje informacije zanimala. Zelo mi je bilo vedno žal, da se še kot otrok nisem brigal, da bi se naučil slovensko ali nemško. Le angleško smo vedno v hiši govorili; le kadar je moj oče govoril s staro materjo ali njenimi prijateljicami, je govoril v teh jezikih.

Moj oče mi je povedal, da so še tri družine slovenske v Little Falls. Je še mnogo drugih družin iz Slovenije, a so iz bližine Ljubljane in govore malo drugačen dialekt. Omenil mi je tri imena: Gregorka, Cigale (nisem siguren pri izgovorjavi) in Gregorin. Zares sem sedaj prvič slišal, da so Slovenci.

Končam svoje pismo in se opravičim, ker pišem, kakor mi je v glavo padlo. Ako bi pa še želeli kakšno informacijo, ki bi Vas zanimala, prosim Vas, pišite mi.

In če ste kdaj blizu Albany, ste vedno povabljeni, da pridete.

Vaš Dick Leskovar

Sv. Višarje

„Hvala Bogu, da imamo Sv. Višarje,“ je vzdihnil misijonar, ki se je po mnogih letih tam oglasil. In res v poletnih mesecih morete tam srečati romarje iz Avstralije, Južne in Severne Amerike, pa tudi iz vseh krajev Evrope. Število romarjev se množi iz leta v leto. Božja pot je na meji treh velikih ras: germanske, romanske in slovanske, dasi se ime „Marija, Kraljica Evrope“ kar ne more prijeti. Ko se je olajšal prehod preko avstrijske in jugoslovanske meje, je seveda število romarjev poskočilo. Večino imajo sedaj Slovenci iz Slovenije.

Kot božja pot so Sv. Višarje odprte od sv. Janeza Krstnika do 1. nedelje v oktobru. Lahke dostop danes privabi tudi turiste, vendar je število teh majhno. Iz radovednosti stopijo tudi v cerkev in z zanimanjem si ogledajo lepe slike izpod čopiča Toneta Kralja.

Slovenski romarji imajo navadno s seboj svojega duhovnika. Ako tega ni, potem so na razpolago tudi tam duhovniki. Božjo pot upravljajo škofijski oblati iz Vidma, pravni lastnik je župnija v Žabnicah. V poletnih mesecih pa mora biti v pomoč eden ali več duhovnikov, ki razumejo nemško, italijansko in slovensko. Duhovnik pred oltarjem mora nekako poznati ljudi ter po njih presoditi, v katerem jeziku naj opravi mašo. Zato se pogosto zgodi, da pri isti maši rabi vse tri jezike. Tudi za spoved mora spovednik obvladati vse tri jezike, čeprav je na spovednici zapisano, v katerem jeziku se lahko spove. Zdi se, da le malokdo pazi na te oznake.

Naj bi že imeli kakršno koli mnenje o spovedovanju, so pa Sv. Višarje kraj, kamor pride marsikdo, ki ne želi opraviti doma tega zakramenta ter se rad spove pred nepoznanim spovednikom, da je dobro opravljena tudi dolga spoved.

Hvaležni moramo biti našim izseljenskim in drugim duhovnikom, ki zlasti v glavnih mesecih nosijo breme dušnopastirskega dela na gori. Ni čuda, da imate zapisano na oknih, da so jih darovali delavci iz Francije... Tako so ti duhovniki poskrbeli za marsikatero stvar v cerkvi in skrbe za to, da božja pot uspeva.

V lanskem letu je bila še ena cerkvena hiša prirejena za prenočišče ter bo v bodoče zadosti prostora tudi za skupine, ki bi želele tam ostati preko noči.

Meb sodrati

LJUBLJANA

Osebne vesti: Kot zastopnik redovnikov pri duhovniškem svetu je bil imenovan *Franc Štuhec* SDB, upravitelj župnije Ljubljana — Rudnik.

Dr. Franc Rozman je bil imenovan za prosinodalnega eksaminatorja.

Dr. Marijan Smolik je bil imenovan za izrednega profesorja, *dr. Franc Perko* pa za docenta na teološki fakulteti v Ljubljani.

Jože Kvas je bil imenovan za prodekana mesta Ljubljane.

Stanislav Rebek SDB za upravitelja župnije Ig pri Ljubljani in soupravitelja župnij Golo in Tomišelj.

Umrli sta: Dne 1. februarja na Igu *Anton Bergant*, župnik in dekan. Star je bil 66 let. — Dne 5. marca *Jože Lourenčič*, SDB, star 76 let. Posvečen 29. 6. 1923 je deloval v ljubljanski in mariborski škofiji.

KOPER

Umrli sta: Dne 25. februarja *Danilo Juriševič*, župnijski upravitelj na Premu. Rodil se je 18. 1. 1921 v Markovščini, župnija Slivje. Posvečen 1946 v Hrušici, služboval je na več krajih. R. I. P.

Dekan *Ivan Mozetič* v Ravnah pri Cerknem je umrl 9. februarja. Rojen je bil 26. avgusta 1882 v Mirnu. Kot župnik in dekan je bil imenovan s posebnim papeškim odlokom 1. januarja 1945. Pokopan je bil 11. februarja. R. I. P.

GRADEC

Tu so usmiljeni bratje pokopali 29. januarja *p. Konrada Pavliča*, starega 74 let, doma iz Bresta, župnija Tomišelj pri Ljubljani. Bil je 13 let v Nazaretu, med vojno interniran kot Avstrijec. R. I. P.

RIM

Iz Rusove družine v Rimu je 11. februarja sin *Matej* sprejel subdiakonat in 20. marca pa diakonat. Za posvečenje pa datum še ni določen.

19. februarja je hčerka Nežka, ki je članica sekularnega instituta pod imenom „apostolskih oblatinj“, doktorirala na rimski univerzi. Njena disertacija je bila o razvoju ekonomije v Sloveniji.

Čestitamo!

BUENOS AIRES

P. dr. Silvin Eiletz DJ, ki je lani doktoriral iz modroslovja s tezo „Marx in dialektični humanizem“, je razpravo objavil tudi v španščini v reviji CIAS, ki jo izdaja jezuitski zavod za proučevanje in družbeno dejavnost v Buenos Airesu. Disertacija obsega celotno dvojno številko oktober-november. Dodana je tudi obširna bibliografija. Razprava je v argentinskih intelektualnih krogih zbudila veliko pozornost in mnoga razpravljanja, saj naš slovenski znanstvenik v svoji tezi razkriva docela nova dogajanja o Marxovem filozofskem gledanju na človeka in družbo. Nekatere večje buenosairške revije so s *p. Eiletzem* objavile poseben intervju. (Objavljeno v Glasu SKA)

GG, Jože Škrbec in *Janez Jeretina* CM sta dobila dekret za delo med Slovenci v Argentini.

ZDA

V Waukeganu je umrl 27. februarja župnik *Matija Hiti*, ki je bil dolgo časa pri župniji in cerkvi božje Matere na 10. cesti. Pokopan je bil 3. marca. Pred leti je bil kaplan pri drugi slovenski župniji v kraju Joliet in sicer od 1930 do 1938, od takrat pa ves čas potem v Waukeganu. R. I. P.

OMNES UNUM — vez slovenskih duhovnikov v zamejstvu. — Izdaja in ureja: Konzorcij lista „Omnes unum“, Via della Sagrestia 17, 00120 Citta del Vaticano. — Upravo lista vodi in ga tiska: Družba sv. Mohorja v Celovcu. — Za list odgovarja: dr. Janez Polanc. (Naslov obeh je: Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt, Austria, Europa)

